

Αθήνα, 05.11.2025

Ερώτηση

Προς τους Υπουργούς:

- Περιβάλλοντος και Ενέργειας
- Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών
- Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας

Θέμα: «Αναγκαστική απαλλοτρίωση και μετεγκατάσταση του οικισμού Βαλτόνερα Φλώρινας – Εγκληματική καθυστέρηση του κράτους και της ΔΕΗ στη διαχείριση ενός διαχρονικού περιβαλλοντικού και κοινωνικού προβλήματος»

Ο οικισμός Βαλτόνερα του Δήμου Αμυνταίου, Νομού Φλώρινας, αποτελεί εδώ και περισσότερο από μία δεκαετία το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα περιβαλλοντικής και κοινωνικής εγκατάλειψης στην ενεργειακή καρδιά της Δυτικής Μακεδονίας. Οι εκτεταμένες ρωγμές στα κτίρια, οι καθιζήσεις εδάφους και η δραματική πτώση του υδροφόρου ορίζοντα έχουν καταστήσει τον οικισμό επικίνδυνο για τη διαβίωση των κατοίκων, όπως έχει τεκμηριωθεί από σειρά επιστημονικών εκθέσεων και αυτοψιών.

Ήδη από το 2017, η επιστολή του καθηγητή Ευθύμη Λέκκα (Αρ. Πρωτ. 236/7.11.2017) προειδοποιούσε για την ανάγκη σταδιακής εκκένωσης των Βαλτόνερων λόγω του μεγέθους των φαινομένων, ενώ οι μεταγενέστερες εκθέσεις του ΙΓΜΕ (2018) και του καθηγητή Κωνσταντίνου Βουδούρη (ΑΠΘ, 2021) απέδειξαν πέραν πάσης αμφιβολίας ότι η κύρια αιτία των καθιζήσεων και ρωγμών είναι η εξορυκτική δραστηριότητα του ορυχείου Αμυνταίου της ΔΕΗ και όχι φυσικά ή σεισμικά αίτια.

Σύμφωνα με το πόρισμα του ΙΓΜΕ («Τεχνικογεωλογική αναγνώριση κατολισθητικών φαινομένων στις Τ.Κ. Βαλτόνερων, Φανού, Ροδώνα και Πεδινού», 2018), οι εδαφικές διαρρήξεις οφείλονται σε καθιζήσεις από τη συμπίεση των υποκείμενων εδαφικών υλικών λόγω υπεράντλησης του υδροφόρου ορίζοντα, που προκλήθηκε από ανθρωπογενείς δραστηριότητες. Το ΙΓΜΕ ήδη τότε είχε προειδοποιήσει πως τα φαινόμενα θα συνεχιστούν όσο διατηρούνται οι παράγοντες που τα προκαλούν, δηλαδή οι αντλήσεις υπόγειων υδάτων και οι εξορυκτικές εκσκαφές της ΔΕΗ.

Να υπενθυμίσω ξανά ότι και η κ. Μπακογιάννη, είχε κάνει σχετική ερώτηση, το 2018 και επισήμανε ότι «σύμφωνα με επιστημονικές μελέτες, οι κατολισθήσεις μπορούν να επαναληφθούν ανά πάσα στιγμή στη Φλώρινα, γεγονός που καθιστά επείγουσα την εκκένωση της περιοχής των βαλτόνερων», έλεγε για άμεσα μέτρα και ρώταγε τότε γιατί αγνοείται η επιστημονική άποψη του Καθηγητή Ε. Λέκκα.

Η Πραγματογνωμοσύνη του καθηγητή Βουδούρη (Δεκέμβριος 2021), κατόπιν εντολής της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Φλώρινας, τεκμηρίωσε ότι:

- η πτώση της στάθμης του υπόγειου νερού υπερέβη τα 70 μέτρα,
- η απότομη αυτή πτώση συνδέεται χρονικά με την έναρξη των αντλήσεων του ορυχείου (1993–1994),
- οι ρωγμές στα κτίρια είναι απόρροια των εδαφικών καθιζήσεων που προκλήθηκαν από τη δραστηριότητα της ΔΕΗ,
- τα φαινόμενα δεν σχετίζονται ούτε με σεισμικότητα ούτε με φυσική τεκτονική δράση.

Ο καθηγητής Βουδούρης επισημαίνει ότι η παύση λειτουργίας του ορυχείου το 2020 σταμάτησε τις αντλήσεις, ωστόσο η εκσκαφή έχει διακόψει τη συνέχεια του υδροφόρου συστήματος, δημιουργώντας ένα «πηγάδι» βάθους 200 μέτρων, που μπορεί να λειτουργήσει ως νέα εστία αστάθειας στο μέλλον, εάν δεν υπάρξει ολοκληρωμένο σχέδιο αποκατάστασης του υδρογεωλογικού καθεστώτος.

Η ίδια εικόνα επιβεβαιώνεται από τη Μελέτη Βιωσιμότητας των οικισμών του Δήμου Αμυνταίου (Μάρτιος 2021), όπου διαπιστώνεται ότι:

«Η παρουσία της ΔΕΗ δεν απέτρεψε την εγκατάλειψη. Σοβαρό πρόβλημα, λόγω της πτώσης του υδροφόρου ορίζοντα και των εξορύξεων, είναι οι καθιζήσεις που παρατηρούνται σε όλες τις αγροτικές εκτάσεις με συνέπεια την καταστροφή γεωργικών υποδομών και οικιών».

Παρά τη σωρεία αυτών των πορισμάτων, η Πολιτεία και η ΔΕΗ επέλεξαν να αγνοήσουν τα επιστημονικά δεδομένα, εγκαταλείποντας τους κατοίκους των Βαλτόνερων χωρίς αποζημιώσεις, χωρίς μετεγκατάσταση, χωρίς καν στοιχειώδη μέτρα ασφαλείας. Οι άνθρωποι αυτοί ζουν μέσα σε σπίτια ραγισμένα, πάνω σε έδαφος που υποχωρεί, χωρίς καμία θεσμική μέριμνα.

Τον Ιανουάριο του 2025, το Δημοτικό Συμβούλιο Αμυνταίου (Απόφαση 4/2025) αποφάσισε να κινησει τις διαδικασίες αναγκαστικής απαλλοτρίωσης του οικισμού, εφαρμόζοντας τις παλαιότερες συστάσεις του ΙΓΜΕ και των πανεπιστημιακών φορέων. Η απόφαση αυτή, ωστόσο, δεν συνοδεύτηκε από δέσμευση της κυβέρνησης για χρηματοδότηση, αποζημιώσεις ή χρονοδιάγραμμα μετεγκατάστασης.

Η στάση αυτή συνιστά βαθιά θεσμική και πολιτική αδράνεια, ιδίως σε μια περιοχή που φέρει ήδη το βάρος της μεταλινιτικής μετάβασης, χωρίς δίκαιη αναπτυξιακή πρόβλεψη.

Οι κάτοικοι των Βαλτόνερων πληρώνουν διπλά το τίμημα της κρατικής αδιαφορίας: πρώτα ως θύματα της εξορυκτικής δραστηριότητας της ΔΕΗ και έπειτα ως παράπλευρες απώλειες μιας απολιγνιτοποίησης χωρίς σχέδιο, που δεν φρόντισε ούτε για την αποκατάσταση των εδαφών ούτε για τη βιώσιμη μετεγκατάσταση των πληττόμενων οικισμών.

Η πολιτεία οφείλει να αναλάβει πλήρως την ευθύνη για την κατάσταση αυτή, να αναγνωρίσει επισήμως την ευθύνη της ΔΕΗ, να προχωρήσει στην αναγκαστική απαλλοτρίωση και μετεγκατάσταση με χρηματοδότηση από κρατικούς και ευρωπαϊκούς πόρους, και να εξασφαλίσει δίκαιες αποζημιώσεις στους κατοίκους, ανάλογες με εκείνες που έχουν δοθεί σε αντίστοιχες περιπτώσεις (Αναργύροι, Κλειδί, κ.ά.).

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, ερωτώνται οι κ.κ. Υπουργοί:

1. Αναγνωρίζει η κυβέρνηση την ευθύνη της ΔΕΗ για την πρόκληση των εδαφικών καθιζήσεων και των ρωγμών στον οικισμό Βαλτόνερα, όπως τεκμηριώνεται στις εκθέσεις ΙΓΜΕ (2018) και Βουδούρη (2021);
2. Προτίθεται να προχωρήσει άμεσα, σε συνεργασία με τον Δήμο Αμυνταίου και την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, στη χρηματοδότηση της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης και στη μετεγκατάσταση του οικισμού, σύμφωνα με την απόφαση 4/2025 του Δημοτικού Συμβουλίου;
3. Ποιο είναι το σχέδιο αποκατάστασης του εδάφους και του υδρογεωλογικού καθεστώτος της περιοχής, ώστε να αποτραπούν περαιτέρω φαινόμενα αστάθειας;
4. Ποια μέτρα προστασίας και αποζημίωσης έχουν προβλεφθεί για τους κατοίκους, τις αγροτικές εκτάσεις και τις υποδομές που έχουν ήδη πληγεί;
5. Θα ενταχθούν τα Βαλτόνερα και οι όμοροι οικισμοί στο ειδικό πρόγραμμα δίκαιης αναπτυξιακής μετάβασης, με ρήτρα κοινωνικής αποκατάστασης και περιβαλλοντικής επανόρθωσης;
6. Προτίθεται η κυβέρνηση να ζητήσει από τη ΔΕΗ Α.Ε. την κάλυψη του κόστους αποζημιώσεων και έργων αποκατάστασης, σύμφωνα με τις αρχές της περιβαλλοντικής ευθύνης και της εταιρικής λογοδοσίας;

Οι ερωτώντες Βουλευτές

Πέρκα Θεοπίστη (Πέτη)

Αναγνωστοπούλου Αθανασία (Σία)

Δρίτσας Θεόδωρος

Ηλιόπουλος Αθανάσιος (Νάσος)

Τζούφη Μερóπη